Anton Schütz: Christus mit uns.

Euharistijska geometrija

Euharistijska geometrija.
U euharistijskoj prisutnosti dodiruje se otajstveni svijet Euharistije sa carstvom geometrije.Jasna je posljedica dogme o transsupstancijaciji, da premda euharistijski Krist ne zauzima u prostoru neko mjesto kao tjelesa,ipak je stvarno prisutan na mjestu,koje opisuju prilike. Krist se naime pojavljuje u oltarskom Sakramentu poradi promjene biti, to jest pretvorbom supstance kruha i vina u njegovo sveto Tijelo i njegovu svetu Krv.Konačni rezultat pretvorbe mora se prema tome tražiti tamo,gdje je prestao početni momenat,to jest tamo,gdje su euharistijske prilike.
Premda, dakle,euharistijski Krist ne ispunja prostor,koji zauzimaju prilike,na način proteznog tijela,ipak on prema tome svagdje kako to misli Luterov ubikvizam/ubiquismus/; ali uslijed transsupstancijacije ono je tamo,gdje su prilike kruha i vina, dakle, svagdje,gdje je koja konsekrirana hostija, a ne lijevo ili desno,iznad ili ispod nje. Drugim riječima to znači,da je Krist pod euharistijskim prilikama prisutan na način, duha,"definitivno":On je na nekom mjestu, koje ispunja neko protežno biće,prisutan bez protežnosti tako, da je prisutan u svakoj pojedinoj točki i na cijelom mjestu tog bića,a da nije mnogostruk; onako,kako je duša prisutna u našem tijelu ili na pr. Newtonov zakon gravitacije u čitavom sunčanom sistemu i u svakom pojedinom članu tog sistema.
Sad stojimo pred jednom novom stranom tajne euharistijske prisutnosti.Isti Bog-čovjek prisutan je u nebu s desne strane

Očeve i u isto vrijeme svagdje na zemlji u euharistijskim prilikama. To je euharistijska multilokacija/multilocatio/ili euharistijska multipraesentia, jer euharistijski Krist ne zauzima nikakvo mjesto kao protežna tijela. Oci Tridenta uče: "Nema protivurječja, kad kažemo, da naš Spasitelj po svom prirodnom načinu bivstvovanja stalno sjedi s desne strane Oca i da je usprkos toga za nas prisutan i na mnogim mjestima na način, koji se jedva može izraziti riječima; ali svojim mišljenjem, prosvijetljenim vjerom, mozemo približno utvrditi, da je to kod Boga moguče, a trajno to moramo ispovijedati."

Da se vjernom dušom mozemo približiti toj tajni, moramo uočiti, koje su vrste multilokacije moguče.

Prva je definitivna multilokacija /multilocatio rei definitive praesentis/ili takav odnos tijela prema prostoru, da je ono prisutno na čitavom opisanom mjestu i u svakom pojedinom dijelu. Kao što smo vidjeli, na takav je način prisutno Tijelo i Krv Spasitelja u hostiji, u kaležu. Sličnih multilokacija ima i u iskustvenom svijetu; tako je prisutna duša u tijelu, zakon gravitacije svijetu materije.

Druga je vrsta prekidna/diskretna/multilokacija definitivno prisutnog tijela/multilocatio discreta rei definitive praesentis/. Na takav način je jedan Krist prisutan u više hostija ili na istom oltaru ili na više njih, koji su medjusobno udaljeni, nadalje u razdijeljenoj hostiji. Ta multilokacija nema nikakve nove crte u usporedbi s onom predjašnjom. U smislu prve multilokacije Krist je čitav prisutan u cijeloj

konsekriranoj hostiji,ali ne samo u cijeloj,nego i u svakom pojedinom dijelu, dakle i u takvim dijelovima, koji su rastavljeni medjuprostorom, na primjer u dvije čestice na rubu.Nema, dakle bitne razlike,ako medjuprostor nije ispunjen prilikama kruha, nego kojoj drugom tvari;a ni to nije bitno,da li je prostor veći ili manji/magis et minus non mutat speciem/. Uostalom,lako možemo vidjeti, kako je relativan pojam udaljenosti, ako se sjetimo,što se smatralo velikom daljinom u vrijeme primitivnog saobraćaja,a što mi pod tim razumijevamo danas u vrijeme aviona i radija. Treća vrsta multilokacije je ona, kad je tijelo,koje je prisutno na opisni način, istovremeno nazočno na više mjesta/multilocatio rei circumscriptive praesentis/.O takvoj multilokaciji govori legenda u životima svetaca.Tako,da je sv. Alfonzo Liguori u isto vrijeme ispovijedao u Napulju i propovijedao u Rimu. Ima mnogo kršćanskih mislilaca,koji vide protivurječje u takvoj multilokaciji/općenito u legendi spominje se samo istovremena prisutnost na dva mjesta-bilokacija/.Oni kažu,da je nemoguće,da jedno stvarno protežno tijelo,na primjer čovjek,bude prisutan na više mjesta u isto vrijeme.
Ali možda je samo to protivurječje,kad se dvije protivne stvari kažu o nekome, tko je prisutan u isto vrijeme na više mjesta, kad se na primjer tvrdi,da se neki čovjek negdje pojavljuje kao svetac i u isto vrijeme drugdje kao bezbožnik. Dapače nije ni tako teško dokazati logičku mogućnost bilokacije.Po nauci današnje psihofizike mora svaki podražaj djelovati nekovrijeme, da ga u svijesti

opazimo.To vrijeme iznosi za svjetlosne podražaje jednu desetinu sekunde.Ako jedan neprekidni svjetlosni podražaj bude prekinut u još kraćem vremenskom razmaku,onda nam taj prekid uopće ne dolazi do svijesti,nego nam se svjetlosni izvor čini neprekidnim, kao na primjer kod kino-snimaka.Kad bi se,dakle,mogla jedna osoba iz sobe neprimjetno udaljiti i vratiti se prije, nego prodje desetina sekunde,ne bismo ni opazili, da nije bila prisutna čitavo vrijeme.U isto vrijeme mogla bi tu osobu vidjeti na drugom mjestu onakva bića,koja bi za opažanje trebala manje od jedne desetine sekunde.To bi,dakle,bila prava bilokacija/oscilirajuća/.
Bilo kako bilo, ta vrsta multilokacije ne dolazi u obzir kod Euharistije,nego samo tako zvana mješovita multilokacija: Tijelo Kristovo je na jednom mjestu,u nebu na opisni način i u isto vrijeme je definitivno prisutno na zemlji na mnogo mjesta u Euharistijskim prilikama. Tu nam najjasnije pada u oči tajna euharistijske multilokacije.
Ipak ta multilokacija ne uključuje nikakvo protivurječje.Ona naime ne kaže, da Kristovo Tijelo zauzima mjesto u nebu i da to isto Tijelo i drugdje,na mnogim mjestima, ispunja neki prostor,pa da tako prema samome sebi dolazi u različite udaljenosti./premda se ne može dokazati,da je to nemoguće/.Ta multilokacija znači samo to, da ono na jednome mjestu " s desne strane Očeve",zauzima odredjeni dio prostora,ali je drugdje,

na mjestima, koja opisuju euharistijske prilike, prisutno bez protežnosti, to jest tako, da ne zauzima prostor. Sama prisutnost nije još stvarno bivstvovanje, nego samo vanjski odnos, ona ništa ne pridonosi bitnom sadržaju bića. Nadalje, nije protivurječno, ako jedno biće/nebesko tijelo Kristovo/bez ikakve promjene svog bitnog sadržaja, ali i bez promjene svog prebivališta i svoje protežnosti ulazi u nove, njemu svojstvene odnose prema prostoru time, što je u Euharistijskim prilikama prisutno bez proteznosti.
Ključ za približno objašnjenje multilokacije treba tražiti djelomično na dizikalno-metafizičkom području, a djelomično na geometrijskom, odnosno matematičkom. Na području fizike i metafizike mogućnst euharistijske prisutnosti osvjetljuje osobito dinamična, odnosno djelatna nazočnost. Već nas svakodnevno iskustvo uči, da djelatna nazočnost ma kojeg bića može dopirati mnogo dalje od njegove supstacijalne nazočnosti. Po svojoj supstanci govornik je nazočan kraj govorničkog pulta, ali po snazi svojih riječi i na čitavom području, u koje dopire njegova riječ. On je naime u svijesti svih svojih slušalaca, on kao da je postao mnogostruki. Tako je vladar prisutan u svom čitavom kraljevstvu svojom moći i brigom kod svakog svog podanika. Kod istaknutih vodja ta prisutnost postaje gotovo supstancijalna. Svaki se pojedini Napoleonov vojnik borio tako, kao da na njemu počiva carevo oko. Madjarski ministar trgovine Baross znao je tako živo predočiti svojim podložnicima stalnu svoju bud-

nu nazočnost,da je i zadnji radniknajzabitnije male stanice radio tako reći doslovno pred njegovim očima,medju ostalim i zato,što nikad nije mogao znati,ne će li njegov ministar sići s vlaka,koji je upravo stigao.
Tako zvana definitivna nazočnost,osnovna vrsta euharistijske prisutnosti,srodna je s djelatnom nazočnošću po bitnom sadržaju. Dopušteno je, dakle, da si predočimo Kristovu nazočnost u mnogim konsekrisanim hostijama približno onako kao u gornjim primjerima.Smijemo učiniti još i jedan daljnji korak, koji prelazi iz iskustvenog svijeta u svijet metafizike i tamo na istoj liniji vodi iz konačnog u beskonačno,Ali ni jedan čas nismo pomislili na mogućnost Luterovog ubikvističkog shvaćanja,koje zaključuje ovako:Isus Krist je zaista Bog: Bog je svagdje prisutan,dakle je i Krist svagdje/ubique/prisutan.Jasna je pogreška tog zaključka:uEuharistiji ne govori se neposredno o prisutnosti Boga,nego čovjeka Krista;a čovjek kao čovjek nije svudašnji.
Nazočnost,kao ispunjavanje nekog mjesta /geometrijski odredjenog kompleksom triju koordinata/u prvom je redu djelotvorna. Da li negdje nešto jest,to saznajemo po tome,što se tamo razvija neko djelovanje, naime po tome, što se to nešto opire pokušaju prodiranja nekog drugog bića.Nadalje je sigurno, premda je Bog svagdje prisutan,njegova se prisutnost ne očituje svagdje istm djelatnošću.Kao što duća djeluje u čitavom čovjeku,a usprkos toga možemo reći:On je prisutan u nebu,u duši

pravednika. Tako je mogao reći psalmista, da je On prisutan u oluju, u grmljavini i u munji. Tu se on naime pokazuje djelatnost koja je kao zgusnutija i očitija, kao što kaže Dante u svojoj nedostižnoj kratkoći:

La gloria di Colui che tutto muove
Penetra l'universo e risplende
In una parte piu e meno altrove.

Božja se prisutnost u njegovim djelima objavljuje najočitije, a u najpotpunijoj čistoći i na najznačajniji svoj način u Isusu Kristu. U njemu beskonačni Bog ulazi u najintimnije jedinstvo, što se može zamisliti, u jedinstvo osobnog bića sa stvorom i prožima ga svojom snagom, dostojanstvom i slavom. I ta Božanska prisutnost, puna sadržaja, koja je u Krista prešla i koja koncentrirano djeluje, prelijeva se u Euharistiju. Bog je zaista nazočan svagdje u svojim djelima sa svom puninom svoga bića i svoje snage. Ali u Euharistiji izbija ta prisutnost kao iz otvorenog kratera vulkana užarena magma, koja se nalazi svagdje ispod zemljine kore, pa suklja u svijet vjernika plamenom, koji se nadaleko vidi.

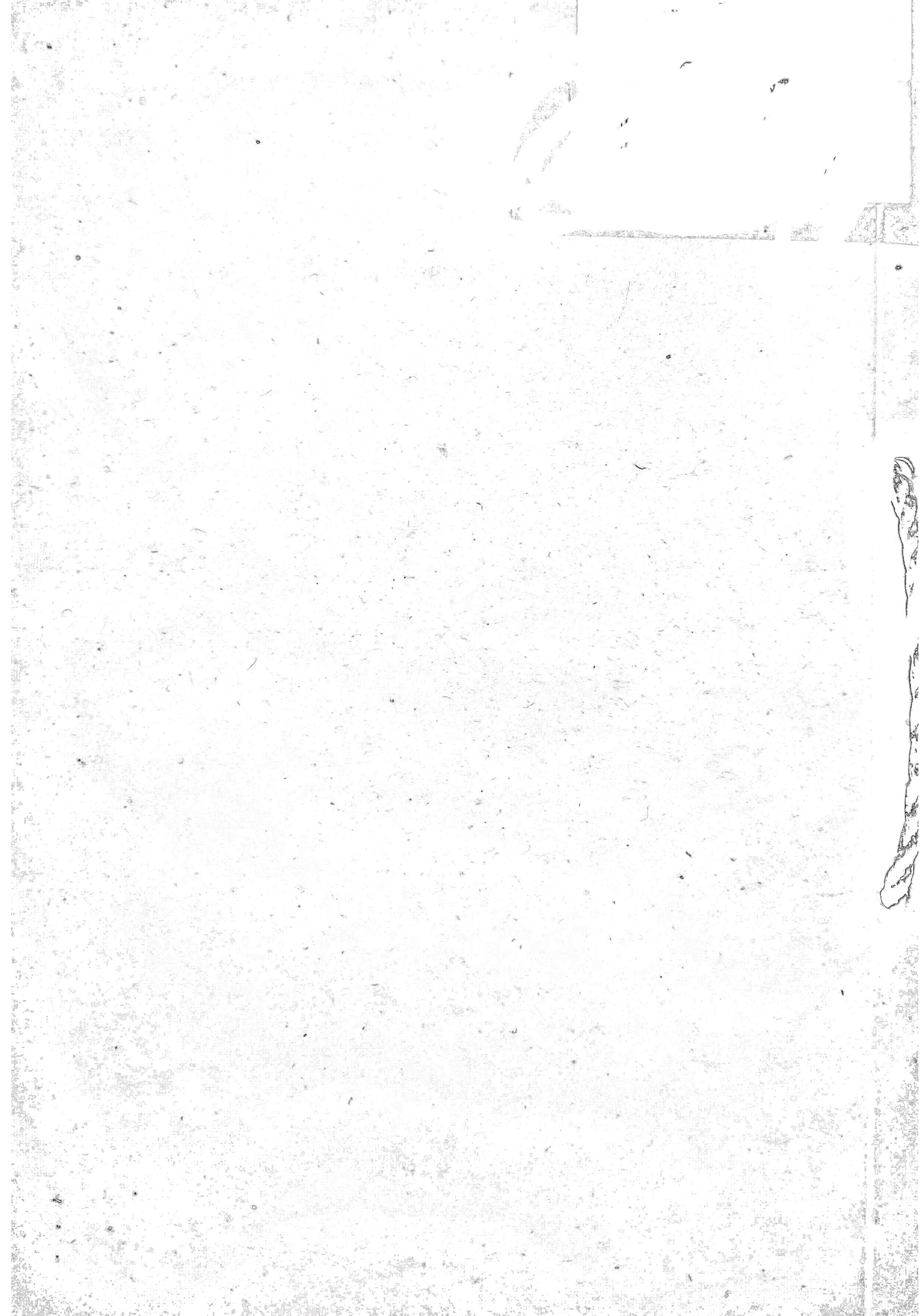
Metafizički je, dakle, euharistijska prisutnst zapravo samo odraz i mnogostruka projekcija jedne Božanske prisutnosti, koja ispunjava svemir. U tom smislu je i geometrija pripravna da posluži sa prikladnim analogijama: Imamo li tri zrcala jedno kraj drugoga kao tri stranice pravilnog šesterokuta, a u središte stavimo zapaljenu svijeću, pojavit će se u zrcalima nebrojenomnogo svijeća. U višedimenzionalnoj geometriji mogu se konstruirati tak-

ye tvorevine,koje u našem trodimenzional-nom svijetu postje samo jednom, a u drugim prostorima toliko puta koliko ti prostori imaju više dimenzija nego naš./K. Wiesenböck,Der vierdimensionale Raum;1929. S.93/.
Nadalje ima znacajnih matematičkih analogija,koje mogu osvijetliti onu tajinstvenu vrstu prisutnosti, koja je karakteristična za Krista prisutnog u jednojhostiji /kaležu/.Nju je sveti Toma ovako izrazio u svojoj slavnoj himni o presvetom Sakramentu:

Sumit unus,sumunt mille,
Quantum isti,tantum ille,
Nec sumptus consumitur.

Vidjeli smo, da je ta tajna posljedica supstancijalne prisutnosti Kristove:Zato što je on prisutan na način supstance,nazočan je u cjelini i u svakom pojedinom dijelu,kao što je čitav hljeb i svaka mrvica kruh.Taj vjerski članak može se lijepo na zorni način predočiti onim stavkom iz teorije skupova,po kojem u beskonačnim skupovima iste valencije moze biti cijelo jednako jednom dijelu.Tako se na primjer može svakom broju brojnog niza pridružiti jedan parni broj,jedan kvadrat,jedan primbroj itd.unatoč toga što su ovi samo dijelovi čitavg brojnog niza.
Druge analogije pruža ideja diferencijalnog kvocijenta i osobito diferencijalna geometrija.Ali da bi te sličnosti,koje su po sebi rječite,mogle i nama nešto reći, morali bi infinitezimalnu matematiku razumjeti više,nego što se općenito smije pretpostavljati.

Uostalom,vjernik istraživalac mora se pri obradbi takvih pitanja stalno sjećati kako je Bog postavio uske granice našem znanju.Pred vratima največih tajna mora čovjek stati sa poniznom pobožnošću,a vatri kojom izgaraju smije se približiti samo bosim nogama.
Istraživanje,koje bi se vršilo bez te čednosti i strahopočitanja, ne bi stvorilo nikakve potpore za vjeru,nego bi bilo grobar.Bilo bi slično rentgenskim zrakama,koje doduše prosvjetljuju živi organizam i otkrivaju mnoge njegove tajne,ali pretjerana njihova primjena izaziva oštećenja opasna po život.Gornje napomene mogle bi već same po sebi dovoljno razjasniti,da znanstveno mišljenje združeno s poniznošću mora voditi ne do negiranja,nego do klanjanja euharistijskoj prisutnosti.



10